

VELJEKSET (31)

Veli tuli käymään. Löntysteli saliin kähmäisillä jaloillaan, posket puuskuttaen. Kertoi, että joutuu kohta lähtemään Saviniemestä ja sama kohtalo odottaa kuulemma myös minua. Muukonsaaren Herran olisi aika nöyrytyä ja jättää Karsturanta muille.

Kun pappa aikanaan kymmeniä vuosia sitten heitti henkensä ja kartanon hoito lankesi minulle, lähdin siitä ajatuksesta, että täällä olen ja tänne jään. Kestikievarin ja kapakan perustin, jotta ei tulisi itselleni eikä muille jano tai tarve käydä hankkimassa oluentarpeita hämärän kauppialta. Siihen loppui jumalaton meno Joutsenossa, ja kylillä saattoivat kuiskia hymykarein, kun vääpelinä tai kapteenina tai miten milloinkin tituleerattuna karautin Kapakkamäkeä ylös ja alas.

Kruunun ahneet ahmatit iskivät jossakin vaiheessa kiinni perintömäihimme. Sätereistä jouduimme ensiksi luopumaan, velipoika kahdesta isosta tilasta, kunnes pääsi nuolemaan loukatun ylpeydentunteen haavojaan Saviniemeen. Sen ison reduktion takia minäkin kävin taisteluni ja hankin kapteenin natsani, kun Karsturanta lopulta luvattiin minulle eliniäksi.

Mutta ne olivat niitä lupauksia ja nyt ovat toiset ajat tulossa. Venäläiset eivät hyvällä katsele meitä, mutta sitäkin suuremmalla hurmiolla maitamme. Nandelstadtien aika Muukonsaarella taitaa päättyä tähän. Vain lehmukset ja pähkinäpensaat jäävät meistä muistuttamaan. Minä ne tänne silloin kaukaa katsoen viisaana istutin. ■

Pekka Vartiainen

Kapteeni Johan von Nandelstadt sai kuninkaalta hallintaansa laajoja maa-alueita Joutsenosta 1650. Muukonsaarella sijainneen Karsturannan kartanon hän perusti tiettävästi samoihin aikoihin. Ratsupalvelusta vastaan palkkioina saadut tilat olivat verovapaita nk. rälssitiloja. Kapteeni kuoli jo 1655 ja häneltä jäi iso perhe. Lapsista ainakin kaksi poikaa seurasivat isänsä uraa sotilaina ja jäivät asumaan Joutsenoon. Pojista Wolmar Wilhelm von Nandelstadt toimi pitkään Eriksholmin komendanttina ja asettui 1682 asumaan Saviniemen kartanoon. Hänen veljensä Elias von Nandelstadt sai perinnössä haltuunsa Karsturannan kartanon, mutta joutui luopumaan siitä, kuten veljensä omastaan, 1700-luvun alussa. Elias kuoli 1710 ja hänet on haudattu Ristiinan kirkkoon. Nandelstadtit olivat ainoa aatelineen suku Joutsenossa Ruotsin vallan aikana. Muukonsaarella suvun jälkeläisiä eli vielä pitkään veljesten kuoleman jälkeen.

 <https://urly.fi/1D6K>

 Anu Nuutinen

BROTHER'S VISIT (31)

My brother paid a visit. Padded into the drawing room on his poor feet, huffing and puffing. Told me that he would soon have to leave Saviniemi and evidently the same fate awaited me, too. Time for the Master of Muukonsaari to humble himself and leave Karsturanta to others.

Decades ago, when Papa passed away and care of the manor fell upon me, my sentiment was that here I am and here I'll stay. I set up the inn and tavern to stave off my thirst and that of my fellows, or the need to procure beer-making articles from shady dealers. That put a stop to godless life in Joutseno, and village folk could whisper with wry smiles as, titled as sergeant-major or captain or whatever, I rode my lively horse up and down Kapakkamäki hill.

At some point, the greedy gluttons of the Crown got their claws on our inheritance estates. First we had to give up our tax-free säteri estates, my brother two large farms, until he retreated to Saviniemi to lick the wounds of his injured pride. Thanks to that large reduction, I also had my battles and earned my captain's pips, when Karsturanta finally was promised to me for my lifetime.

But they were those promises, and now different times are on the way. The Russians do not look upon us with benevolence, but cast a rapturous eye on our lands. The Nandelstadts' time in Muukonsaari seems to be coming to an end. Only the lime trees and hazels remain as our memorials. It was I who planted them in the distant past, being a man with an eye to the future. ■

Transl. Annira Silver

Captain Johan von Nandelstadt was gifted extensive parcels of land in Joutseno by the King in 1650. He is believed to have established the Karsturanta manor house in Muukonsaari around the same time. Estates received in return for cavalry service were tax-free, so-called rässi farms. The captain died in 1655 and left a large family. At least two of his sons followed in their father's footsteps as soldiers and continued to live in Joutseno. Of the sons, Wolmar Wilhelm von Nandelstadt acted as Commandant of Eriksholm for a long time and settled in Saviniemi manor in 1682. His brother Elias von Nandelstadt inherited Karsturanta manor, but both brothers were forced to give up their estates in the early 1700s. Elias died in 1710 and is buried in Ristiina church. The Nandelstadts were the only aristocratic family in Joutseno during Swedish rule. Descendants of the family lived in Muukonsaari for a long time after the brothers had died.